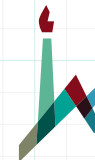




הקליניקה האורבנית
THE URBAN CLINIC
عيادة التخطيط الحضري

האוניברסיטה העברית בירושלים
THE HEBREW UNIVERSITY OF JERUSALEM



מגבשים סדר יום לאורבניזם חברתי: מדמים את האפשרי עם הקליניקה האורבנית

כתיבה ועריכה: נגה קידר, נגה אדלר, אמילי סילברמן

תוכן עניינים

מבוא | 3

קבוצות דיון

פלייסמייקינג, תכנון קהילתי ומרחב ציבורי | 11

התחדשות עירונית ודיור בר השגה | 15

בריאות, חינוך ורווחה בתכנון מרחבי ובמדיניות עירונית | 19

האוניברסיטה העברית ומזרח ירושלים | 23

מחקר ולמידה מפרקטיקות של אורבניזם חברתי בארץ ובעולם | 28

סיכום | 32

תערוכת פוסטרים על עבודת הקליניקה האורבנית | 35



מבוא

לרגל 5 שנים לקליניקה האורבנית, התכנסנו כמאה משתתפים ומשתתפות, לחשוב על עתיד האורבניזם החברתי בישראל. יחד, ניסינו לפענח את ההתפתחויות שנעשו בתחומים שונים, ואת הנתיבים בהם ראוי להתמקד בשנים הקרובות על מנת להמשיך ולהצעיד את התחום קדימה, בפעולה משותפת וכל אחד בתחומו.

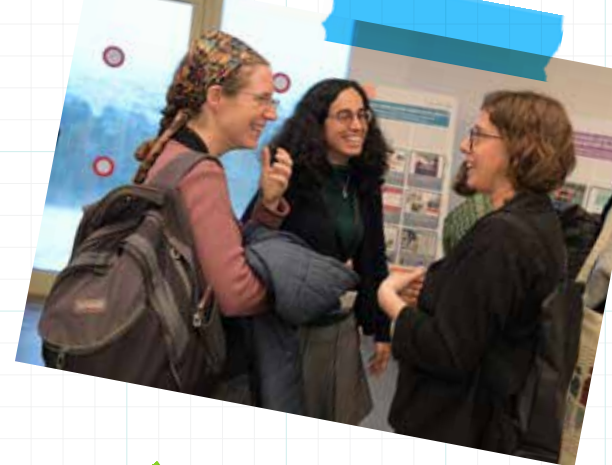
פעילות הקליניקה האורבנית מתמקדת בחיזוק של אנשי ונשות מקצוע ואקדמיה המקדמים ערים צודקות ומכילות יותר, וזאת באמצעות יצירת וטיפול רשת של קשרי למידה הדדיים. חגגנו יחד, אנשי אקדמיה וסטודנטים בעבר ובהווה, מתכננים ואדריכלים, אנשי סביבה ונדל"ן, רווחה ובריאות, אנשי פרקטיקה ואנשי תיאוריה, את הרשת שנוצרה בחמש שנות הפעילות של הקליניקה, על כל גווניה. התובנות העשירות ינחו את עבודתנו בהמשך, ומובאות כאן בתקווה שיהוו מקור השראה ועניין גם לשותפים.

בהתאם לתפישה הפדגוגית המובילה את עבודת הקליניקה, שבמרכזה עומדים תהליכי ייצור ידע שיתופיים, עיצבנו את האירוע כ"כנס הפוך", כזה שמכוון לשיח ישיר ובונה, וללא הרצאות.



החלק הראשון התנהל כשיחה סביב תערוכת פוסטרים: סדרה שהציגה את הקורסים, הפרויקטים והפרסומים של הקליניקה וסדרה נוספת עם המלצות על מקורות השראה שונים לאורבניזם חברתי כגון מקומות שכדאי לבקר בהם, ספרים לקרוא, סרטים לראות, פודקאסטים לשמוע, ועוד. המשתתפים מהאקדמיה, מהפרקטיקה, משדרות הממשל ומהמגזר השלישי, הוזמנו להוסיף את תמונותיהם והערותיהם לפוסטרים, כבסיס להיכרויות חדשות ומחודשות. ברקע הוקרן **סרט בסגנון "סליחה על השאלה"**, אודות חוויות העבודה עם הקליניקה האורבנית.

בחלק השני של האירוע התחלקנו לחמש קבוצות דיון סביב הנושאים המרכזיים המארגנים את עבודת הקליניקה: מרחב ציבורי, תכנון קהילתי ופלייסמייקינג; התחדשות עירונית ומדיניות דיור; בריאות חינוך ורווחה בתכנון עירוני; האוניברסיטה ומזרח ירושלים; מחקר ולמידה מתאוריה ומפרקטיקות של אורבניזם חברתי בארץ ובעולם.



קבוצות הדיון התחילו בהתבוננות אל העבר. המשתתפים שיתפו בסיפורי הישגים והתקדמויות בתחום, מעבודתם שלהם או של אחרים. המשכנו לעתיד, ודמיינו יחד אפשרויות עתידיות של אורבניזם חברתי תוך זיהוי דרכי פעולה וצעדים מעשיים לשנים הקרובות.

קבוצות הדיון מיינו את הפעילות לתחומים של אקדמיה, פרקטיקה והתפר ביניהם, החל בהתייחסות למחקר, הוראה ופרסומים, דרך חקיקה, מדיניות ותקצוב, וכלה בפרויקטים מעשיים על כל היבטיהם. **המיון לפי תחומים חידד מאוד את מרחב העשייה המשמעותי בתווך שבין אקדמיה ופרקטיקה, שבו ממוקמת הקליניקה האורבנית.**

הסיכומים כאן מנסים לשרטט את המרחב שבין אקדמיה לפרקטיקה באורבניזם חברתי. הם לא מתיימרים לאגד את עשרות הרעיונות החדשים שעלו והתרוצצו סביב השולחן, אלא חותרים לסכם את המגמות הכלליות שתיארנו יחד תוך כדי שיחה. זו משימה לא קלה כשמסביב לשולחן יושבים מומחים ומומחיות שמכירים את התחום ממגוון של זוויות. ובכל זאת, עם סכנה של פשטנות, אנחנו מביאות כאן בתמצות את עיקרי הדיונים.



מתוך הסרט "סליחה על השאלה": "אם הקליניקה האורבנית היתה מרחב ציבורי, מה היא היתה?"

פארק קריית ספר
 (בתל אביב)
 הילה בר נר וטל אלסטר



האב שיש בו כל מיני
 אנשים שנפגשים,
 מחליפים דעות,
 חוקרים ומארחים
 אנשי מקצוע מכל העולם
 חגית נעלי יוסף

חוף ים אהוב -
 מקום שגדול מהמקום עצמו,
 מרחב מוכר שתמיד נפגוש
 בו אנשים מעניינים, מקום
 מרגיע ופותח את הראש
 הילה לוטן

מאיץ: מקום שאפשר
 לבוא אליו עם רעיונות
 ועוזרים לך
 להוציא אותם לפועל
 תמיר מנצור כרמל

ספסל עירוני עם הרבה
 מקומות ישיבה
 יובל דרייר שילה

מגבשים סדר יום לאורבניזם חברתי: מדמים את האפשרי עם הקליניקה האורבנית



16:15 - 15:30
קבלת פנים והתכנסות: תערוכת פוסטרים אינטראקטיבית על עשיית הקליניקה האורבנית, פינת המלצות קריאה/ צפייה/ נסיעה, והזדמנות לשיח.

- 17:45 - 16:15**
קבוצות חשיבה:
- 1 | מרחב ציבורי, פליסיטייזציה ותכנון קהילתי:** מהן דוגמאות טובות של מרחב ציבורי ותכנון קהילתי בישראל שנוצרו בשנים האחרונות, ומה נדרש על מנת לשפר, להרחיב ולהטמיע את העשייה בחמש השנים הקרובות? חדר מס' 27501 | מנחה: יערה רוזנר מנור | מתעדת: הילה בר נר
 - 2 | מזרח ירושלים והאוניברסיטה העברית:** מה תפקידה של האוניברסיטה העברית בירושלים כיום, ומה היא יכולה להיות, בחשיבה על קורסים והכשרות, מחקר ופרסומים, פרויקטים והתמחויות, מרחבים ומתחמים. חדר מס' 4701 | מנחה: אמילי סילברמן | מתעד: גמאל אבו חנא
 - 3 | בריאות, חינוך ורווחה בתכנון מרחבי ומדיניות עירונית:** מהם האמצעים הנחוצים לקידום התחום בחמש השנים הקרובות, שיקולים אלה בתכנון מרחבי ומדיניות עירונית? מהם הפרויקטים שמדגימים היטב שילוב של כולל קורסים והשתלמויות, מחקר ופרסומים, חקיקה ושותפויות? חדר מס' 27506 | מנחה: חגית נעלי יוסף | מתעדת: נגה אדלר
 - 4 | התחדשות עירונית ודיוור בר השגה:** מהם ההישגים בשילוב היבטים חברתיים בהתחדשות עירונית ובמדיניות דיוור בחמש השנים האחרונות? אילו קורסים ומחקר, פרויקטים ושותפויות נחוצים לקידום התחום בחמש השנים הקרובות? חדר מס' 3610 | מנחה: גלעד רחן | מתעד: מיכאל זיו קנת
 - 5 | מחקר ולמידה מפרקטיקות של אורבניזם חברתי בארץ ובעולם:** מאילו ערים ומדינות כדאי לנו ללמוד על אורבניזם חברתי? ממה צריך להיזהר ב"תרגום" פרקטיקות מחו"ל? אילו שותפויות ומחקרים יכולים לחבר ותאוריה ועשייה בישראל בשנים הקרובות, איזה משאבים תורמים לכך? חדר מס' 5402 | מנחות: נגה קידר ונופר אבני | מתעדת: תמרה קירשנר

18:30 - 17:45
סיכום האירוע, יין וכיבוד.

מגבשים סדר יום לאורבניזם חברתי: מדמים את האפשרי עם הקליניקה האורבנית



16:15 - 15:30
רישות: נועד לאפשר לך להכיר אנשים חדשים, ולהתעדכן עם אנשים מוכרים. כפתיח לשיח הכנו פוסטרים המציגים חלק מהפרויקטים של הקליניקה האורבנית בחמש שנים האחרונות, וכן פוסטרים עם המלצות קריאה/ הקשבה/ צפייה וביקור. ליד תג השם תמצא י תמונות שלך (במידה והעלית אותה ברישום...) תוכלי לנעוץ את התמונה ליד פרויקט שהשתתפת בו, או ליד המלצה שהיית רוצה לשמוע עליה יותר, או בכל דרך אחרת שנראית לך כתקשורת עם משתתפים אחרים... אפשר גם לכתוב על פתקיות שליד כל פוסטר: תובנות, לקחים, המלצות נוספות...

17:45 - 16:15
קבוצות דיון: עליך לבחור קבוצה אחת, לשים לב לצבע שלה בסדר יום, וללכת עם החצים באותו צבע עד שתמצא י את החדר... שם יתקיים דיון המתבונן אחורה על ההישגים בתחום, וקדימה על הצעדים הבאים, של כל אחד ואחת בחדר.

18:30 - 17:45
סיכום עם שאלון מקוון ויין!





פלייסמייקינג, תכנון קהילתי ומרחב ציבורי

מרחב ציבורי איכותי לכל מהווה את הבסיס לערים שטוב לחיות בהן. הקליניקה מקדמת מחקר, קורסים ופרויקטים שעוסקים בממשק שבין מרחב וקהילות. שותפים מרכזיים מגיעים משדות שונים: משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, אקדמיה, קרנות, מתכננים אורבנים קהילתיים, אנשי פלייסמייקינג וארגונים אזרחיים.



מנחה: יערה רוזנר-מנור

מתעדת: הילה בר-נר

משתתפות: (לפי סדר הא"ב):

מורן בביאן, דנה בורשטיין,

רחלי בן שטרית, דנה גזי,

אמריק ג'אני, אלה גיל, זהר גליל,

קוטי גלעד, הדסה גרינברג,

תהילה כהן, אפרת כהן פלאם, עידו לויט,

יוסף לנדאו, דורית סדינסקי ליאור,

מתן סעד, רביד פלג, הדס צין,

ת'ראא קריש, רן רביב,

אמיר שמש, טליה תומר



מה היו ההישגים בתחום בחמש שנים האחרונות?

המשתתפות.ים תיארו כיצד העיסוק במרחב הציבורי שב למרכז הבמה לאחר תקופה ממושכת בה לא היה ברור מי לוקח עליו אחריות. הדיון התמקד בעיקר בהצלחה של **הפלייסמייקינג כתנועה המקשרת בין החברה והקהילה למרחב הציבורי**. בשנים האחרונות, המתודה ביססה את מעמדה בערים גדולות כמו ירושלים, תל אביב ובאר שבע והגיעה גם לערים בגודל בינוני וקטן כמו בית שמש, ירוחם ונצרת. **ההתנסות בפלייסמייקינג פיתחה שפה חדשה** שמאפשרת לאנשים מרקעים מקצועיים שונים, לרשויות ולתושבים, לחשוב ולקדם את האיכויות החברתיות של המרחב הציבורי.

עם זאת, **לצד ההצלחה, יש שאלות ואתגרים רבים**. פרויקטי פלייסמייקינג נשארו לרוב ברמת המיקרו, עשייה אד הוקית שלא תמיד מתחזקת כראוי. יש פרויקטים שמבטאים מאוד את ייחוד המקום - ויש אחרים רבים שרק משכפלים אלמנטים ממקומות אחרים. שיטת העבודה טרם הוטמעה כשיגרה מקבילה ומשלימה לתהליכי תכנון סטטוטוריים. משתתפים רבים תיארו את הקליניקה האורבנית כדוגמה לממשק חשוב בין האקדמיה ובין השטח, וזיהו אותה כשחקנית חשובה בהמשך פיתוח הנושא.



דוגמאות שהוזכרו בדיון:

שבוע סדנאות והרצאות עם **Project for Public Spaces**

פרוייקט **"תעשו מקום"** של חברת עדן.

תוכנית **"שכונות מקיימות"** בעיריית תל-אביב שמשלבת היבטים אקולוגיים וסביבתיים ביצירת מקומות.

תכנית **"חינוך לאחריות"** בבית שמש בה כל מוסד חינוך לוקח אחריות על שטח עירוני באירועים מיוחדים וגם בתחזוקה שוטפת.

מודל **אזורי** בבית שמש של מתווכים בין הקהילה, לעירייה ולמוסדות החינוך.



במה כדאי להתמקד בחמש השנים הבאות?

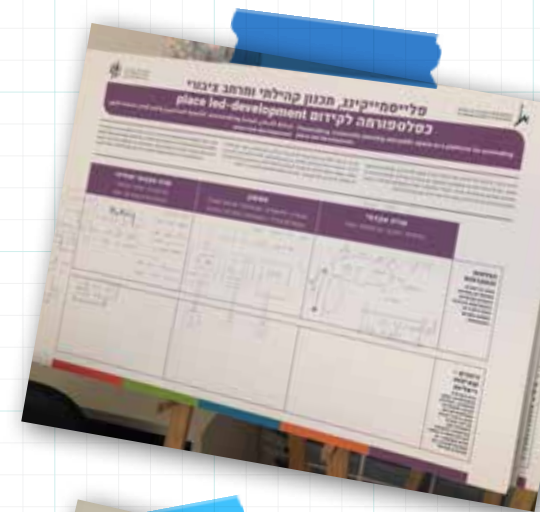
לשלב התייחסות למרחב הציבורי בשלב מוקדם בתהליכי התכנון.

להמשיך לפתח כלים ליישום והערכת פרויקטים שיאפשרו להעריך: מהו פרוייקט מוצלח, איך מתחזקים מעורבות קהילתית לאורך זמן, כיצד משתמשים במתודה של פלייסמייקינג עבור צרכים של מגוון אוכלוסיות, איך משתמשים בכלי באופנים נוספים בסוגיות ותיקות כמו שפ"פים ושכונות מגודרות, ואיך בהתמודדות עם אתגרים חדשים כמו בנייה מאסיבית של שכונות חדשות וציפוף מרכזים עירוניים.

לבחון כיצד ניתן להטמיע באופן מעמיק יותר את מתודת הפלייסמייקינג במערכת העירונית שתאפשר לכל אחד מהצדדים להבין מה תפקידו ואיך נראה התהליך לאורך זמן: מי יוזם, מי שותף, מי מתחזק. ניתן להשתמש בשיטה כפלטפורמה לדיאלוג בין העירייה לתושבים כדי לקדם "דמוקרטיה עירונית" הלכה למעשה. מוסדות אקדמיים יכולים לתפקד כמתווכים מוצלחים בתהליך.

לקדם שיתופי פעולה של גורמי התכנון עם אמנים ומוסדות אמנות.

להכשיר וללוות תושבים ופעילים ארציים שמעוניינים לקחת חלק בתהליך.



התחדשות עירונית ודיור בר השגה

ערים מתחדשות ומשתנות תדיר. השינויים מביאים איתם הזדמנויות לצד איומים, במיוחד עבור אוכלוסיות פגיעות. בשנים האחרונות יש פריחה של אנשי מקצוע, ארגונים ומוסדות הפעילים בתחום. הקליניקה האורבנית מתמקדת במחקר והכוונה בכדי לסייע במזעור הנזקים ומיקסום ההזדמנויות.



מנחה: **גלעד רוזן**

מתעד: **מיכאל זיו-קנת**

משתתפות: (לפי סדר הא"ב):
שירה אבני, ליאת איזקוב בן שטרית,
טל אלסטר, בלה אלכסנדרוב,
נעה אפיק-ריבוש, היבא בווארדי,
תמר בוימל, גל גבריאלי, שרה גולדברג,
חגית ג'ניאו אדיב, כליל גרוס,
אסלאם דעיס, דנה הלוי,
סבסטיאן וולרשטיין, אלון כהני,
יערה לניר, חיים פיאלקוף, יאיר פז,
בנצי ראקוב, סיון שריר כהן



מה היו ההישגים בתחום בחמש שנים האחרונות?

חברי הקבוצה תיארו תחושה כי **התחדשות עירונית, ובפרט תהליכי פינוי-בינוי, נמצאים על סדר היום החברתי והפוליטי**. עד לפני כמה שנים לא הייתה קיימת שפה לדבר בה על תכנון חברתי או ממשק בין המדינה, הרשויות המגזר הפרטי והשלישי כדי לקדם באמצעותו את הפרספקטיבה. כיום, התשתית כבר הונחה וניתן לראות אותה בדמות חקיקה, מדריכים ופרסומים רבים, הקמת המנהלות להתחדשות עירונית, ארגונים חברתיים שעוסקים בתחום, חברות פרטיות שמספקות ייעוץ חברתי ובעלי מקצוע כמו העובדים הסוציאליים הקהילתיים שהשתלבו בתהליך.

בין **השינויים התודעתיים** שהתרחשו ניתן למנות את הרחבת ההתמקדות מהמתחם הנקודתי לשכונה כולה, ההתבוננות באוכלוסיות שמודרות מהתהליך, הניסיון להגן על זכויות של דיירים ותיקים, הדיון על עלות הדירה שהתרחב מעט גם לדיון על תחזוקה.

ועם זאת, יש אי שביעות רצון עם החקיקה בנושא דיור בר השגה, ועם מידת היישום של דוחות חברתיים בתחום פינוי בינוי. חסרים כלים להתחדשות עירונית בחברה הערבית, והתאמת הכלים הקיימים לחברה החרדית. באופן מאוד משמעותי, חסרה תכנית לאומית לשכונות עוני עם התייחסות משולבת לאנשים ומרחבים בנויים ופתוחים. יש מקום נרחב יותר לאקדמיה: בהערכת מדיניות ומחקרים, מחקר, והכשרת בעלי תפקידים מובילים.



דוגמאות שהוזכרו בדיון:



חקיקה ופיתוח מנגנונים לתכנון דיור בהישג יד.

פרסום המדריך להכנת דו"ח חברתי במיזמי התחדשות עירונית

הקמת הרשות ומנהלות להתחדשות עירונית.

נציגי חברה אזרחית בדיוני הותמ"ל.

"שכונה 360" ככלי הערכה ומדידה לאיכות התכנון.

הכללת דיור מוזל בהיקף גדול בתכנית שדה דב.
עוד על דיור חברתי בשדה דב – במסמך של מרכז הגר

הסכמי יזמים לגבי דיור בהישג יד בתל אביב.

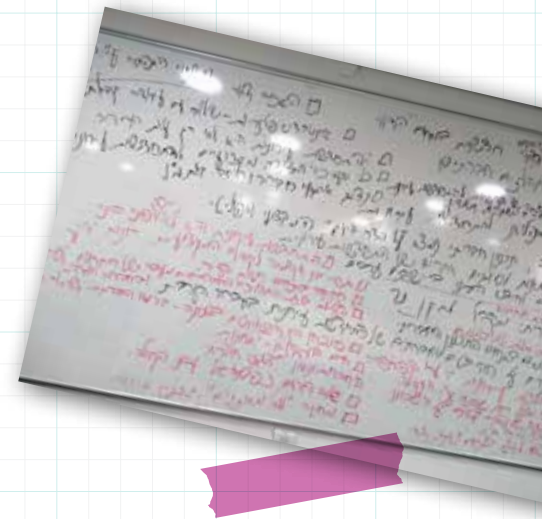
פרקטיקות ראשוניות להתחדשות עירונית
עם חברות אזרחיות בחיפה (הדר וקריית אליעזר)
ובלוד ובפריפריה.

יצירת מקצוע היועץ החברתי בתהליכי פינוי-בינוי.
להרחבה על מדיניות דיור והתחדשות עירונית כאן.



במה כדאי להתמקד בחמש השנים הבאות?

- ◀ להכשיר דור חדש של מתכננים שמחובר לרעיונות חברתיים.
- ◀ להעמיק את ההכשרה של העובדים הסוציאליים בנושאים של קיימות, מדיניות דיור, עיר וחברה.
- ◀ להיערך למתן מענה לצרכים שעולים לאחר השלמת ההתחדשות הפיזית של מתחמים, לדוגמה, לעודד הקמה של חברות ניהול מבנים עם ראייה חברתית ובניית תכניות ליווי חברתי וקהילתי שתומכות בקהילות בשינוי.
- ◀ לקיים מחקר מלווה לכל פרויקט התחדשות עירונית שאוכלס כדי לאפשר למידה מפרויקט לפרויקט.
- ◀ להקים פורום של כותבי תסקירים חברתיים שיאפשר להבין כיצד לתרגם את הממצאים החברתיים להוראות בתכנון.
- ◀ להרחיב את הליווי החברתי מעבר לשלב התב"ע גם לתכנון המפורט ולסביבה הקרובה.
- ◀ לעודד שכפול של מודל המנהלים הקהילתיים הירושלמי לערים נוספות בארץ.
- ◀ לבחון את תפקיד המסחר העירוני כשחקן בתהליכי התחדשות עירונית בישראל.
- ◀ לפתח את ההיבט האסתטי בתהליכי התחדשות באמצעות קידום חקיקה על חזות העיר, חוקי עזר עירוניים לשיפוץ ולתחזוקה.
- ◀ לקדם מחקרים על דפוסי מגורים בחברה החרדית שיקדימו את תהליכי התחדשות עירונית.
- ◀ לקדם מנגנון אכיפה של חוק המאכערים כדי למנוע תקלות בתהליך.



בריאות, חינוך ורווחה בתכנון מרחבי ובמדיניות עירונית

ערים טובות מזמינות ומזמנות אפשרויות לצמיחה לכל אדם: פעוטות וקשישים, מגוון מגדרים, רמת דתיות, אנשים במצבי חולי ובריאות, טווח תעסוקה והכנסה, לאום ושיוך תרבותי. הקליניקה מקדמת מחקר, קורסים ופרויקטים שמעשירים את הידע והעשייה בממשק בין עירוניות לבין חינוך, רווחה ובריאות. ההצלחה דורשת שיתופי פעולה בין תחומיים: בריאות הציבור, תכנון ערים, היבטים משפטיים, חינוך לגיל הרך והחינוך בלתי פורמלי, השירותים החברתיים, מתנ"סים ועמותות.



מנחה: חגית נעלי-יוסף

מתעדת: נגה אדלר

משתתפות: ים (לפי סדר הא"ב):
ליאת איזקוב בן שטרית, ענאיה בנא,
עירית בשן, יובל דרייר שילה,
מיכל יוקלה, עפרה כרמון אבן,
חגי לוין, נחמה מילר,
ארזה צ'רצ'מן, הדס קרן.



מה היו ההישגים בתחום בחמש שנים האחרונות?

לצד התחושה הראשונית ששיקולים שקשורים בבריאות, חינוך ורווחה לא תופסים מקום מרכזי בתהליכי תכנון, בעשור האחרון התפתח ידע אקדמי ומקצועי רב.

ראשית, קורסים ופרסומים רבים לקידום שיקולים חברתיים בתכנון, נוצרו ושולבו לא רק במחלקות שמתעסקות בסוגיות מרחביות מלכתחילה, אלא גם במחלקות לגרונטולוגיה ועבודה סוציאלית.

שנית, שיתופי פעולה בין האקדמיה, משרד הרווחה ורשויות מקומיות הובילו לכתיבה של הנחיות שמשולבות בתהליכי תכנון, לפיתוח הכשרות המקנות ידע וכלים מעשיים לעוסקים בהיבטים החברתיים של תכנון עירוני ולפריחה של אנשי מקצוע מפרופסיות מגוונות העוסקים בתכנון חברתי.



דוגמאות שהוזכרו בדיון:

- מחקר משותף של משרד הרווחה ומרכז הגר באוניברסיטת תל אביב בנושא קשישים ופינוי בינוי.

תכנית "רשת ערים בריאות" – מסגרת חשובה שיצרה תשתית, תורה ומתודולוגיה לעבודה ולהטמעת נושא הבריאות ברשויות המקומיות.
- מינוי נציג החברה האזרחית במועצה הארצית לתכנון ובנייה בתחום חברה ורווחה.

מדריך שיתוף ציבור בעבודת הממשלה ויצירת תפקיד חדש במשרד ראש הממשלה שנועד להטמיע תהליכי שיתוף ציבור בכל עבודת משרדי הממשלה.
- הנחיות של מינהל התכנון לשילוב היבטים חברתיים בתכנון.

קורס לשיתוף ציבור בטכניון.
- קבוצת לימוד עמיתים פינוי בינוי, שהפגישה בין ראשי מחלקות לעבודה קהילתית לבין המתכנן האחראי על פרויקטים של פינוי בינוי.

קורסים של משרד הרווחה והשירותים החברתיים להכשרת עובדים סוציאליים קהילתיים בתחום המרחב הפיזי, בהובלת עיריית בשן וחגית נעלי יוסף ובשיתוף הקליניקה האורבנית.
- ניסוח הגדרת תפקיד ברורה ל"מתכנן חברתי" בהובלת משרד הרווחה ושילובה בתוכניות רבות.

קורסים ליועצים חברתיים בתהליכי התחדשות עירונית בהובלת המינהלות להתחדשות עירונית ובראשן ירושלים.
- נספח חברתי הכולל תיאור מצב קיים והמלצות לתכנון עתידי.

פרסומים שונים: "מדריך לשילוב נספח חברתי קהילתי בתהליכי תכנון" שהוציא לאור משרד הרווחה בשנת 2006, "שיקולים חברתיים בתכנון מרחבי" שכתבו אמילי וארזה, "המדריך לכתיבת דו"ח חברתי במיזמי התחדשות עירונית" שהוציאה לאור הרשות הממשלתית להתחדשות עירונית, היבטים חברתיים בפינוי בינוי ועוד.
- קול קורא של משרד התחבורה, המועצה לבנייה ירוקה ומינהל תכנון ופיתוח תשתיות לקידום תחבורה לא ממונעת בערים.
- פרויקט חצרות בתי ספר המשלב אנשי מקצוע מתחומי בריאות, חינוך, קהילה, ותכנון, ותשתיות בעיריית תל-אביב.

במה כדאי להתמקד בחמש השנים הבאות?

◀ להכשיר ולחזק גורמים חברתיים במוסדות ובתהליכי התכנון (מתאמי בריאות עירונית המקדמים הטמעת שיקולי בריאות בתוכניות עירוניות, יועצים חברתיים במינהלת התחדשות עירונית, הכשרות מרחביות לרכזי הגיל הרך).

◀ להעמיק ולהרחיב את תמ"א 49, תוכנית המתאר הארצית למערכת הבריאות, מעבר לאספקת שירותים ומיפוי מיקומם במרחב. ניתן לעשות זאת למשל באמצעות שילוב מתאמי בריאות ציבור ובהתבסס על עבודות של Global Health Institute המעריכים שיעורי תמותה לאור לקויות בתכנון עירוני ותחבורתי.

◀ להכשיר מהנדסי תחבורה לחשיבה חברתית ועירונית.

◀ לפתח תסקיר השפעה חברתית כוללנית בשכונות חדשות.



האוניברסיטה העברית ומזרח ירושלים

בשנים האחרונות גדלה מאוד כמות הסטודנטים הפלסטינים ממזרח ירושלים הלומדים באוניברסיטה, ובמקביל גדלו באופן משמעותי גם התקציבים הציבוריים לחינוך, תעסוקה ותשתיות לטובת מזרח העיר. הממשק האפשרי בין האוניברסיטה ומזרח העיר מתקיים מעבר לתחומים האקדמיים הקלאסיים. בתכניות אקדמיות בעלות היבטים מעשיים כמו תכנון עירוני, חינוך, ריפוי בעיסוק, עבודה סוציאלית, משפטים, ומינהל עסקים גלום פוטנציאל לתוכניות התמחות, הכשרה ושיתופי פעולה. מעבר לתכניות אלה, לאוניברסיטה יש תפקיד בקידום חינוך בלתי פורמלי, מודעות ודיאלוג והנגשת מתקני האוניברסיטה לכלל הציבור.



מנחה: **אמילי סילברמן**
מתעד: **ג'מאל אבו חנא**
משתתפות: (לפי סדר הא"ב):
יסמין אבו ערפה, פואד אבו חאמד,
עזאדין אלסעד, אימאן אנסארי,
מנאר באדר, מיכל ברק, לורה ורטון,
יחד חדאד, רבקה כהן,
ברכה נידל-שמעוני, דני מדובניק,
אהוד עוזיאל, אמל עוראבי, טל עצמון,
ג'יי קפלן, דני שרמן.



מה היו ההצלחות וההתקדמויות?

עד לאחרונה מעט סטודנטים משכונות מזרח ירושלים למדו באוניברסיטה מפני שתושבי העיר לא ניגשו לבגרויות והלימודים במכינה החלופית כרוכה בעלויות גבוהות. מעבר לכך יש קשיי שפה. לפני חמש שנים הוקמה מכינה ייעודית לתושבי מזרח העיר הנמשכת 14 חודשים ומאפשרת לימודים בחינם (במימון ות"ת), ולפני כשלוש שנים הפקולטה למדעי החברה התנדבה להוביל פיילוט של קבלת סטודנטים ממזרח ירושלים על בסיס תאוג'יה. במהלך 4 השנים האחרונות גדל באופן דרמטי מספר הסטודנטים ממזרח ירושלים הלומדים במכינה ובאוניברסיטה העברית. בשנה שעברה סיימו תאוג'יה במזרח ירושלים כ- 3,300 תלמידים ומתוכם כ- 1,000 פנו לאוניברסיטה העברית. כ- 460 סטודנטים למדו במכינה במהלך שנת תשע"ט בה נתוני הנשירה היו זניחים וכ- 800 סטודנטים לומדים בתארים השונים באוניברסיטה בתחומים השונים. בעקבות הפיילוט במדעי החברה, הונהגה קבלה על סמך התאוג'יה ברוב הפקולטות באוניברסיטה.

במסגרת תוכנית התמיכה של האוניברסיטה בסטודנטים מהחברה הערבית הוחלט כי כל פקולטה תמנה חבר סגל כאחראי לנושא. בנוסף, בכל הפקולטות ובחלק מהמחלקות מונו יועצים מהחברה הערבית שתפקידם ליזום קשר עם הסטודנטים. כמו כן, הוקם מערך חונכויות אישיות וקבוצתיות. בחלק מהחוגים מתקיימים קורסים או תרגולים בערבית. בפקולטות רבות יש קורס מלווה במהלך שנה א' (מבוא למבואות/ שער לאקדמיה) ולעתים גם בשנה ב'. קורסים אלו ניתנים, לפחות באופן חלקי, בערבית.



בין הדוגמאות שצויינו לפעילויות שהאוניברסיטה מקיימת בזיקה למזרח ירושלים:

- ◀ תוכנית חונכות לליווי סטודנטים ערבים שכוללת שיעורי עזר וסיוע בהגשת תרגילים.
- ◀ "המרכז לחקר הרב תרבותיות והמגוון" מקיים סיורים לחברי סגל במזרח העיר. לסיורים יש ביקוש רב.
- ◀ קורס ייעוץ אסטרטגי לעסקים קטנים ובינוניים בחוג למנהל עסקים באוניברסיטה העברית במסגרתו מוכשרים סטודנטים להיות יועצים לעסקים, בין היתר במזרח העיר.
- ◀ מסלול הכשרה לתעודת הוראה בעברית לסטודנטים מהחברה הערבית בבית ספר לחינוך.
- ◀ קורס במסגרת תכנית "לקידום הבריאות בירושלים" בנושא בריאות הציבור לסטודנטים לרפואה במגוון מרחבים קהילתיים.
- ◀ פרקטיקום בקורסים נוספים.
- ◀ תכנית מנהיגות לסטודנטים במזרח ירושלים ותכנית מנהיגות לתלמידי תיכון מצטיינים (שלוש שנים מכיתה י עד יב).
- ◀ הקליניקה המשפטית במזרח ירושלים.
- ◀ פרויקט מכון טרומן לזיהוי צרכים מקומיים בתחום בטחון אישי וחינוך למזרח ומערב העיר.
- ◀ פרויקט "שכנות טובה" בהובלת מרכז מנדל.
- ◀ קורס "מזרח ירושלים: מדיניות, כלכלה וחברה" בשיתוף פעולה של מכון ירושלים והקליניקה האורבנית.
- ◀ "הפלטפורמה לתכנון במזרח ירושלים" - סדרת מפגשים לאנשי תכנון לאור החלטת הממשלה 3790 לצמצום פערים חברתיים וכלכליים ופיתוח כלכלי במזרח ירושלים בארגון הקליניקה האורבנית.
- ◀ הכשרה לתושבי ראס אל עמוד למימוש תוכנית האב בחסות האוניברסיטה.
- ◀ פרויקט "ארכיטקטורה עם נערות: עיצוב בי"ס במזרח ירושלים בשיתוף עם תלמידותיו".
- ◀ "מדברות עברית": סטודנטיות מלמדות נשים ממזרח העיר עברית. התכנית מתקיימת בקמפוס כשיתוף פעולה של האוניברסיטה ועמותת ליסאן. מערך הרכזים ממומן על ידי האוניברסיטה והסטודנטים מתנדבים. עוד על הפרויקט כאן.
- ◀ ולה"ב: תוכניות לשילוב צעירים ממזרח העיר בקורסים באוניברסיטה.
- ◀ קל"ף מנצח (קורסי למידה פעילה) קורסי העשרה לצעירים ממזרח העיר בהנחיית סטודנטים.
- ◀ החל משנת תשפ"א תתקיים תכנית לימודים מבוססת פרויקטים שממוקדת בירושלים ומשלבת סטודנטים יהודים ופלסטינים במימון האיחוד האירופי.



מדוע חשוב למפות את הפעילות שמתקיימת באוניברסיטה?

מיפוי יסייע לנצל את הכוחות הקיימים לשיפור חיי התושבים במזרח העיר ולבנות שדרה משמעותית של אנשי מקצוע.

מיפוי יאפשר איגום משאבים.

מיפוי יאפשר לבחון לאן מנותבים הכספים הרבים שהאוניברסיטה מקבלת, לוודא שאין בזבוז במקרה של פרויקטים כפולים, ולבחון לאילו מקומות נוספים צריך להפנות משאבים.

המפגש עם תושבי מזרח העיר יאפשר לשפר את איכות ההוראה לא רק מבחינה תיאורטית אלא גם פרקטית.

אחד האתגרים הגדולים הוא שינוי ההתייחסות אל הסטודנטים המזרח ירושלמים – צריך להפסיק לראות בהם אוכלוסיה מיוחדת ולהתחיל להתייחס אליהם כחלק ממרקם הסטודנטים הטבעי של האוניברסיטה.

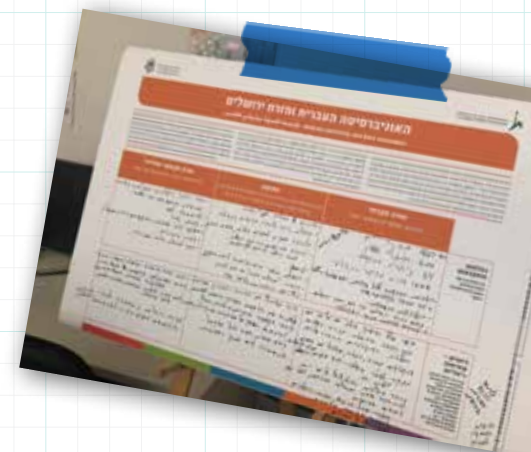
המיפוי יכול להתרחב לסוגיות של תכנון עירוני בסיסי, שיכלול מוסדות חינוך, פארקים וגני משחקים ויאפשר לעיירה לספק שירותים באופן טוב יותר.

המיפוי צריך לעודד דיון פנימי בקרב קהילת הסטודנטים והבוגרים המזרח ירושלמיים על העתיד אותו הם מעוניינים לקדם. הסטודנטים של היום הם דור היברידי שחי בין שתי זהויות ויש לו מוביליות חברתית מאוד גבוהה.



במה כדאי להתמקד בחמש השנים הבאות?

- ◀ ללמד קורסים בערבית ולא רק בעברית.
- ◀ לבחון אפשרות להגשת עבודות בערבית בדומה לאפשרות שניתנה להגיש עבודות ברוסית בזמן העלייה הגדולה מבריה"מ לשעבר.
- ◀ לקיים כנס באוניברסיטה בארגון סטודנטים ובוגרים ממזרח העיר.
- ◀ לפתח קורס עבור כל הסטודנטים שבאים בשערי האוניברסיטה העברית על סובלנות וקבלת האחר.
- ◀ לשלב יותר מרצים וחוקרים מזרח ירושלמים בקרב חברי הסגל וההוראה.
- ◀ למפות וליצור קשר עם האוכלוסיה המשכילה במזרח העיר מעבר לקבוצת החוקרים (רופאים, עורכי דין וכו').
- ◀ לבחון כיצד ניתן לקדם את הוראת העברית החל מכיתה א', גם במסגרות חוץ בית ספריות ברמה השכונתית.
- ◀ להעניק פרסים למחקר על מזרח ירושלים ולהנגשתו לציבור ומלגות לפיתוח פרויקטים קהילתיים.
- ◀ לבחון כיצד ניתן לשפר את נגישות ההגעה לאוניברסיטה עבור הסטודנטים המזרח ירושלמים (תדירות וכמות אוטובוסים, שימוש ברב-קו).
- ◀ לארגן סיורים לסגל העירייה במזרח העיר, בדומה לסיורים שארגן "המרכז לחקר הרב תרבותיות והמגוון" בשיתוף העירייה בשנתיים האחרונות, שזכו להענות גבוהה בקרב סגלי האוניברסיטה.
- ◀ הרצאות וסדנאות בהתנדבות של מרצים מהאוניברסיטה בבתי ספר.



מחקר ולמידה מפרקטיקות של אורבניזם חברתי בארץ ובעולם

מודלים ופרויקטים אורבניים משייטים בעולם בקצב מסחרר וערים מאמצות אותם השכם והערב. ללמידה ממקומות אחרים יש פוטנציאל אדיר בהבאת נקודות מבט מרעננות לאתגרי עומק. עם זאת, הפנמת הרעיונות בתוך המערכת העירונית מצריכה מחשבה מקיפה על התרבות, הפוליטיקה הגופים המעורבים בתהליך והתושבים. לאקדמיה יש תפקיד חשוב בתהליך. מחקר אקדמי בשותפות גופים עירוניים, ארגונים לשינוי חברתי ותושבים מהארץ ומחו"ל מאפשר להשיב על שאלות כמו: אילו רעיונות כדי לייבא לישראל? איך נכון לתרגם אותם? ומה מהניסיון המקומי רלוונטי למקומות נוספים בעולם?



מנחות: **נגה קידר ונופר אבני**
 מתעדת: **תמרה קרזנר**
 משתתפות: **ים (לפי סדר הא"ב):**
 רונן אדלמן, ליה אטינגר,
 עידית אלחסיד, אורית גולן,
 ליהי דאלי, גל הרץ, שראון פז,
 הדס צין, מרב קדר, ערן רזין,
 עידו ריינברגר.



בשונה משאר השולחנות העגולים בהם מיפינו את הישגים המשמעותיים והכיוונים העתידיים הרצויים, בקבוצה הזו קיימנו דיון רפלקסיבי על תהליכי למידה איכותיים של פרקטיקות אורבניות.

ניסינו לזקק מה איפשר "למידה איכותית" בשורה של פרויקטים ומחקרים בהם המשתתפים לקחו חלק, ביניהם, למידה ממערכות תכנון במדינות שונות, התערבויות אומנותיות במרחב עירוני, כלכלה מקומית מקיימת, עבודה עם נוער בסיכון, ייעוץ חברתי בתהליכי התחדשות עירונית, רפורמות של תחבורה ציבורית באפריקה ועוד.



בין הכללים שניסחנו על מה מאפשר למידה ותרגום איכותיים של פרקטיקות של אורבניזם חברתי:

אף פעם לא להסתפק ב'קופי פייסט'.

לחשוב על השפה בה משתמשים,

על הסיפורים הפוליטיים האלטרנטיביים שאפשר לספר.

לחשוב על דמיון ושוני בתחומים כגון: אקלים וטופולוגיה; מבנה וגודל משק בית ותפקידים מגדריים; סמכויות השלטון המקומי והשלטון המרכזי; קונפליקטים שקשורים בדת, גזע תרבות ועוד; פערי הכנסה ושוויון בחברה; מקורות מימון והיבטים פוליטיים.

לדמיין ולתכנן איך מרחב פיזי ספציפי בו פועלים יכול לחולל שינוי.

להשתמש בסיפורי הצלחה.

למקד פיילוטים קטנים שיכולים להתפתח.

לעודד קיום מפגשים אינטרדיסציפלינריים ולמידה הדדית בין ארגונים.

לזכור ששינויים קורים גם באופנים שלא תיכננו.



מה מעניק לך אנרגיה והשראה לקדם אורבניזם חברתי בתחומים בהם אתה עוסקת?

- A שותפים לדרך
- B עבודה עם סטודנטים
- C האתגר שהבעיות מזמנות, חשיפה לאסטרטגיות פעולה ולרעיונות חדשים
- D היכולת לגרום לדברים לקרות
- E מחשבה על האנשים שזקוקים לפתרונות בתחום

שאלון מקוון לסיכום
לפתיחת השאלון, יש לסרוק את הQR

מגבשים סדר יום לאורבניזם חברתי: מדמים את האפשרי עם הקליניקה האורבנית

PUBLIC SPACE
احتواء
SPATIAL JUSTICE
הקמת שטח ציבורי
PLACEMAKING
محو
القدس
محو
מחבר: צבי

מה היה החלק המשמעותי ביותר באירוע עבורך?

- A להכיר אנשים חדשים
- B לפגוש קולגות
- C להשתתף בדיון שחותר לקידום סוגיות בתחום שקרוב לליבי
- D להיחשף לרעיונות מעניינים
- E להיחשף לאסטרטגיות הפעולה של הקליניקה ושל שותפים נוספים

באיזו קבוצת דיון השתתפת?

- A פלייסמייקינג, תכנון קהילתי ומרחב ציבורי
 - B כפלטפורמה לקידום place-led development
 - C עירונית ודיון בר השגה
 - D בריאות התחדשות, חינוך ורווחה בתכנון מרחבי
 - E ובמדיניות עירונית
- האוניברסיטה העברית ומזרח ירושלים
מחקר ולמידה מפרקטיקות של אורבניזם חברתי בארץ ובעולם

עם כמה אנשים חדשים. ואת או אנשים שבד"כ לא יוצא לך לפגוש, יצא לך לשוחח היום?

- A 0
- B 1
- C 2
- D 3-4
- E 5 ומעלה

בהסתכלות על חמש השנים האחרונות –
האם היתה התקדמות בנושא שדנתם בו לאור הערכים
המופיעים באיור בצד שמאל?

- A יש ירידה בתחום
- B אין ירידה, אין התקדמות
- C יש התקדמות קלה
- D יש התקדמות יפה
- E יש התקדמות משמעותית

סיכום



נפגשנו עם שותפים קרובים ורחוקים, חגגנו את העניין המשותף באורבניזם חברתי, הרהרנו על מה שעשינו עד כה, ויחד דמיינו עתיד טוב יותר לערים שלנו. גילינו את הכח של "כנס הפוך" המבוסס על חשיבה משותפת במקום על הרצאות. אנו מקוות שהשיטה של "כנס הפוך" תתפשט ושייווצרו הזדמנויות רבות להוליד יחד רעיונות חדשים, ולהרחיב את הידע והלמידה השיתופיים בקרב מי שהופכים רעיונות אלו למציאות.

תמונת המצב שהצטיירה בדיונים השונים מעידה על הישגים משמעותיים בחלק מהתחומים, במיוחד בתחום של פיתוח מרחב ציבורי ופלייסמייקינג, התאמת התכנון העירוני לילדים, והרחבת ההבנה של היבטים חברתיים בהתחדשות עירונית. ניכרת התרומה של שינוי השיח: בפיתוח מונחים, בבניית הבנות ובקבלה נרחבת של הנימוקים והמוטיבציות העומדות מאחורי תכנון ערים צודקות יותר, מכילות יותר ושוויוניות יותר.

**"כמה שזה נותן אנרגיות,
להיות עם האנשים
האהובים והמחויבים,
יחד במקום אחד, עם זמן
לחשוב יחדיו".**





בדיונים עלו מספר כיוונים הדורשים עבודה מאומצת יותר בהמשך, כגון חיזוק הקשר שבין בריאות הציבור, תכנון עירוני ושינויי אקלים, בניית אסטרטגיות מבוססות שכונה להתמודדות עם עוני, וחיזוק הקשר בין האוניברסיטה ומזרח העיר. התחדד הצורך בחיזוק מחקר אקדמי שיתמוך בבנייה של כלים מעשיים, יעריך מקרי מבחן, וכשיר דור של אנשי מקצוע בעלי כלים והבנה טובים יותר לקידום צדק עירוני.

הדיונים שירטטו חזון שאפתני אך מציאותי לקידום אורבניזם חברתי בישראל. מימושו דורש מנהיגות ושותפות, ועבודה רב-תחומית ובין-מגזרית. הקליניקה היא שותפה אחת למימוש חזון זה. למדנו כי תרומתנו המשמעותית ביותר היא ביכולת לשלב מגוון סוגי פעילות בנושא ממוקד, כשקורס יישומי והתמחויות מובילים למחקר וממצאיו מובאים לקבוצת למידה מקצועית, שמעשירים ומיישמים אותם הלאה. התחדדה לנו חשיבות ההשקעה בפרסום תוצרי העבודה בפורמטים מזמינים ונגישים. לאור זאת, שמנו לעצמנו כיעד את ההכרח לאגם ולהפיץ ידע במדיות מחקריות מסורתיות

**" אני רגיל לצאת עייף
מכנסים, מרב הקשבה
וישיבה.**

**כאן יצאתי מלא ברעיונות
חדשים, ועם חיזוק קשר
עם אנשים שרוצים
להגשים אותם ביחד."**



ובאמצעים נוספים כגון פודקאסטים, סרטים ועוד. יעד נוסף הוא חיזוק חיבורים בתוך האוניברסיטה העברית, ועם מוסדות אקדמיים מקבילים בארץ ובחו"ל, עם ובין מחלקות וחוקרים שונים.

בחמש שנות פעילות הקליניקה זכינו לעבוד עם אנשים מוכשרים ומחויבים רבים. הייתה זו חוויה יוצאת דופן לסכם אותה ביחד ולחשוב על הצעדים הבאים במסע שלנו לקידום צדק מרחבי, באמצעות הצמחת מנהיגות עירונית וידע מקומי. העבודה והחשיבה המשותפת הובילו אותנו למקומות מרתקים. שתפו אותנו בהמשך ברעיונות שלכם למה צריך לעשות, איך ועם מי כדי להפוך את הערים שלנו למקומות טובים יותר לכולם.

מצפות להמשך הדרך!



תערוכת פוסטרים על עבודת הקליניקה האורבנית



פלייסמייקינג, תכנון קהילתי ומרחב ציבורי place led-development לקידום

Placemaking, community planning and public space as a platform for promoting place-led development
صناعة الأماكن العامة، التخطيط الجماهيريّ والحيز العام كمنصة لتعزيز place-led development

The quality of the public realm is at the core of loveable and liveable cities. The Urban Clinic promotes research, courses and projects on community-driven public space, with an emphasis on Jerusalem. Key partners include national and local government, philanthropy and civil society organizations and researchers.

חַיֵּרָא עָאם דוּ גוּדָה עֵאלִיָּה יֵאָדָם הוּא הָאָסָאס לַלְמֵדָן הַאֲלִי
יִפְזַל הָעִישׁ בִּיהָ. תִּרְוֹךְ הָעִיָּדָה לְבַחֲתָא, וּדְוֹרָא וּמִשְׁאֲרֵי
תִּתְנַוֵּל הָעֻלָּאָה בֵּין הָחֵיִז וּלְמִתְגַּע. הַשְּׂרָאָה הַרְבֵּי־עֵינָן יֵאָנוֹן מִן
מְגַלֵּת מְהִיָּה מִתְלַפֶּה: הַמְּכָאֵב הַחֻקִּיָּה, הַמְּגַלְס הַמְּחִלִּיָּה,
הָאָקָדִימִיָּה, הַשְּׁנָאִדִּיק הָאִסְתֵּמָרִיָּה, הַמְּחֻטָּוֹן הַחֻצְרִיָּוֹן
הַגְּמָהִירִיָּוֹן, מְתֻכְסָּוֹ gnikamecal וּלְמִנְטָמָת הַמְּדִינָה.

מרחב ציבורי איכותי לכל מהווה את הבסיס לערים שטוב לחיות בהן. הקליניקה מקדמת מחקר, קורסים ופרויקטים שעוסקים בממשק שבין מרחב וקהילות. שותפים מרכזיים מגיעים משדות מקצועיים שונים: משרדי ממשלה, רשויות מקומיות, אקדמיה, קרנות, מתכננים אורבנים קהילתיים, אנשי פלייסמייקינג וארגונים אזרחיים.



תעשו מקום: מעל 150 פרויקטים מקומיים ביוזמת תושבים בהובלה וליווי עיריית ירושלים
Making Places: Jerusalem municipality RFP funds over 150 community-driven micro projects



תכנית התמחות: שמונה סטודנטים, שלוש שכונות, מרכז ירושלים
Internship in Placemaking: 8 students, three neighborhoods, central Jerusalem



שבוע של סדנאות פלייסמייקינג בישראל: ירושלים, ת"א, עראבה, רמלה, לוד
Intensive week of public lectures and workshops with the Project for Public Spaces: Jerusalem, Tel Aviv, Arabeh, Ramle and Lod



פרסום בעברית על פלייסמייקינג עם לקחים לישראל
Publication in Hebrew on placemaking, with implications for Israel



קבוצת עמיתים תכנון קהילתי: אדריכלי עיר ועובדים קהילתיים ממגוון רשויות
ממפים כלים לפיתוח תכנון קהילתי
Community Planning Peer Learning Group: city architects and community organizers map new approaches to community planning in Israel



פלייסמייקינג במזרח ירושלים: התערבויות קטנות בהובלה מקומית ובמימון עירוני
Placemaking in East Jerusalem: Community-led micro-interventions with municipal funding



תכנית התמחות 2019: מתכננים אורבנים קהילתיים מנחים סטודנטים בפרויקטים מעשיים בירושלים
Urban Clinic Internship Course: Jerusalem community urban planners mentor MA urban planning students in practical projects



פרסום בעקבות סדרת הרצאות וכתובת סטודנטים במכון ללימודים עירוניים
'Talking about public engagement in planning' publication from seminar series and edited student responses



חיבורים: מתכננים אורבנים קהילתיים בירושלים, מדמינים וממפים יחד את שלד המרחב הציבורי לעיר במהלך שש סדנאות
Connections: 6 day-long workshops with 35 Community Urban Planners in Jerusalem to map and envision the neighborhood public realm

Urban regeneration and affordable housing التجديد المدني والإسكان قليل التكلفة

المدن تتجدد وتغير باستمرار، التغيرات تجلب معها فرصاً جديدةً وكذلك أخطاراً، وخاصةً على السكان المستضعفين. في السنوات الأخيرة ازدادت أعداد المؤسسات والأشخاص العاملين في هذا المجال. العيادة الحضريّة تركز جهودها على الأبحاث وتقديم الإرشاد لتقليص الأضرار وزيادة الفرص.

ערים מתחדשות ומשתנות תמידית. השינויים מביאים איתם הזדמנויות לצד איומים, במיוחד עבור אוכלוסיות פגיעות. בשנים האחרונות יש פריחה של אנשים, ארגונים ומוסדות הפעילים בתחום. הקליניקה האורבנית מתמקדת במחקר והכוונה בכדי לסייע במזעור הנזקים ומיקסום ההזדמנויות.

קורס תואר שני: מדיניות דור והתחדשות עירונית - לימוד מפרקטיקות ומדיניות בין לאומית
Annual Graduate Seminar in Housing Policy and Urban Regeneration:
International Good Practice Case Studies

קבוצה של אנשי מקצוע מרשויות מקומיות מנתחים היבטים חברתיים של פינוי בינוי
Social aspects of Pinui Binui: Peer group of city and government professionals
study and analyse the social aspects of Raze and Redevelopment program

אסטרטגית דיור בר השגה לעיריית תל אביב
Affordable Housing Strategy for Tel Aviv Municipality

מה ישראל יכולה ללמוד ממדיניות דיור והתחדשות עירונית בסינגפור:
פרסום בעקבות קורס תואר שני

What can Israel learn from Singapore's Housing and Urban Regeneration
Policies: publication from MA student learning

קורס התמחות: פרויקט דיור בר השגה במזרח ירושלים
Urban Clinic Internship Projects: Affordable Housing in East Jerusalem

סינגור בכנסת לחקיקת דיור בר השגה ולהקמת הרשות להתחדשות עירונית
Advancing Legislation for Affordable Housing and Urban Regeneration

התמחות בחו"ל עם יזמי התחדשות עירונית
Internship with US Affordable Housing Developer

סדרת הרצאות אורח בקורס לתואר שני וסדרת סיורים בנושא התחדשות עירונית
MA Guest Lecture Series and Field Trips on Urban Regeneration

"תכנית מוליס להתחדשות עירונית ופיתוח קהילתי"
Moelis Fellowships in Urban Regeneration and Community Development

בריאות, חינוך ורווחה בתכנון מרחבי ובמדיניות עירונית

Health, Education, Welfare, Age and Gender in spatial planning and urban policy
الصحة والتعليم والرفاه في التخطيط المكانيّ والسياسة الحضرية

Access to good health, education, welfare and community networks are strongly influenced by spatial planning. The Urban Clinic advances research, courses and projects that enrich knowledge and practice on urban planning for healthy cities, for infants and older people, and disadvantaged people. Partnerships are essential: with public health, education, community centers and welfare services.

המדן הגיבדה תופר פרס ללמו ללמו: اللطفال وكبار السن، الجندريّات المتنوعة، سكان بمستويات تدّين مختلفة، سكان ذوو ظروف صحيّة مختلفة، مجالات عمل ومدخولات مختلفة، قوميات وانتماءات ثقافية مختلفة. العيادة تعزز الأبحاث، الدورات والمشاريع التي تُثري المعرفة وتطوّر العلاقة بين التمدّن وبين التربية، والرفاهية والصحة. التّجّاح يتطلب تعاونًا متعدد المجالات: الصحة العامة، تخطيط المدن، اعتبارات قانونيّة، التعليم في مرحلة الطفولة المبكرة، التعليم غير المنهجيّ، الخدمات الاجتماعيّة، المراكز الجماهيرية والجمعيات.

ערים טובות מזמינות ומזמנות אפשרויות לצמיחה לכל אדם: פעוטות וקשישים, מגוון מגדרים, רמת דתיות, אנשים במצבי חולי ובריאות, טווח תעסוקה והכנסה, לאום ושיוך תרבותי. הקליניקה מקדמת מחקר, קורסים ופרויקטים שמעשירים את הידע והעשייה בממשק בין עירוניות לבין חינוך, רווחה ובריאות. ההצלחה דורשת שיתופי פעולה בין תחומיים: בריאות הציבור, תכנון ערים, היבטים משפטיים, חינוך לגיל הרך והחינוך בלתי פורמלי, השירותים החברתיים, מתנ"סים ועמותות.



פרסום על לקחים לישראל ממדאין, קולומביה, בעקבות משלחת World Urban Forum 77 at Medellin, Colombia
Lessons for Israel from delegates in the World Urban Forum 7 at Medellin, Colombia



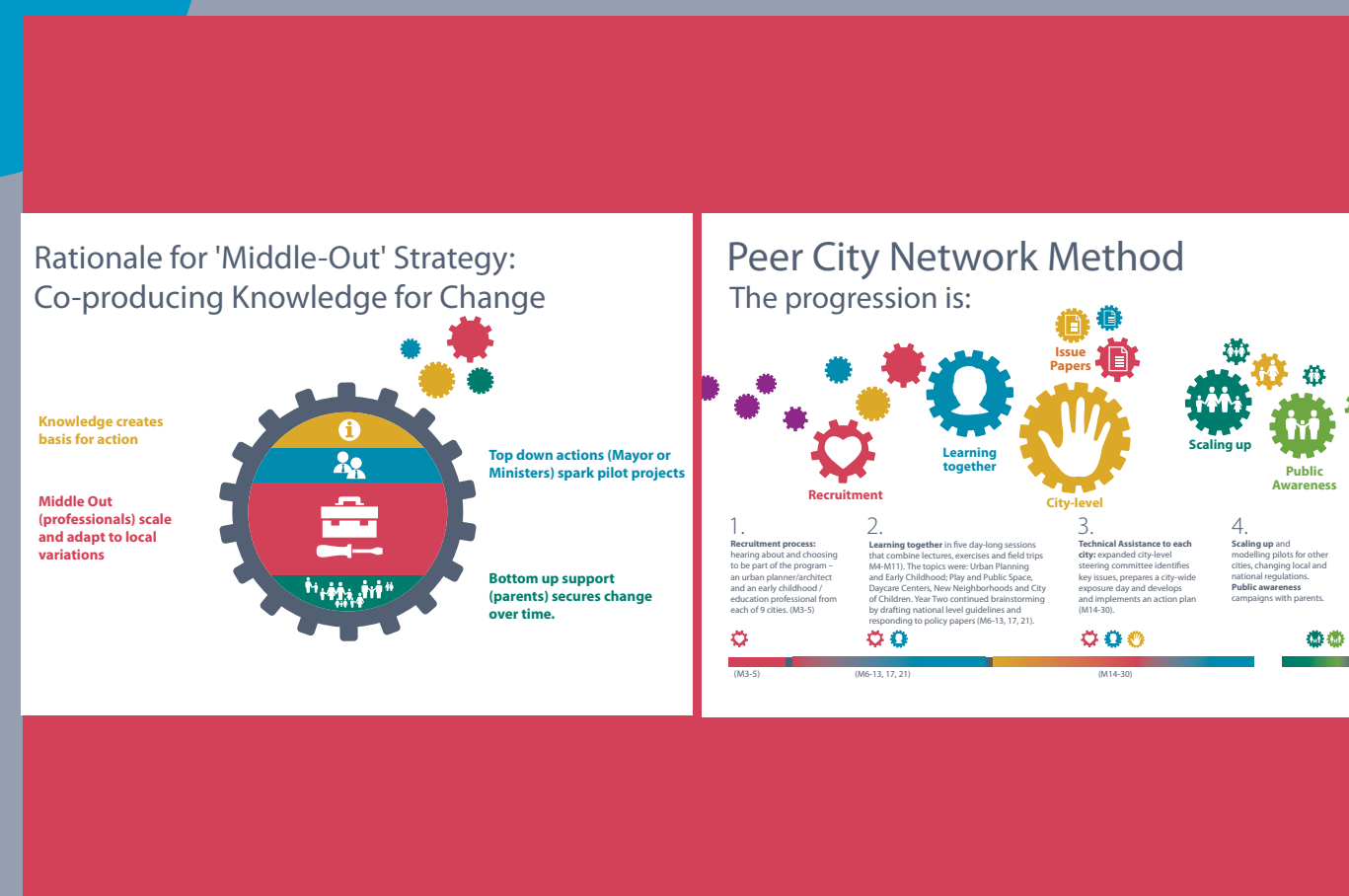
פיתוח קורס הכשרה עבור עובדים קהילתיים בנושא תכנון מרחבי, בשותפות עם משרד הרווחה וחברת ויאפלן
Academic development of continuing education course on Spatial Planning for Social Justice, with Ministry of Social Affairs and Viaplan



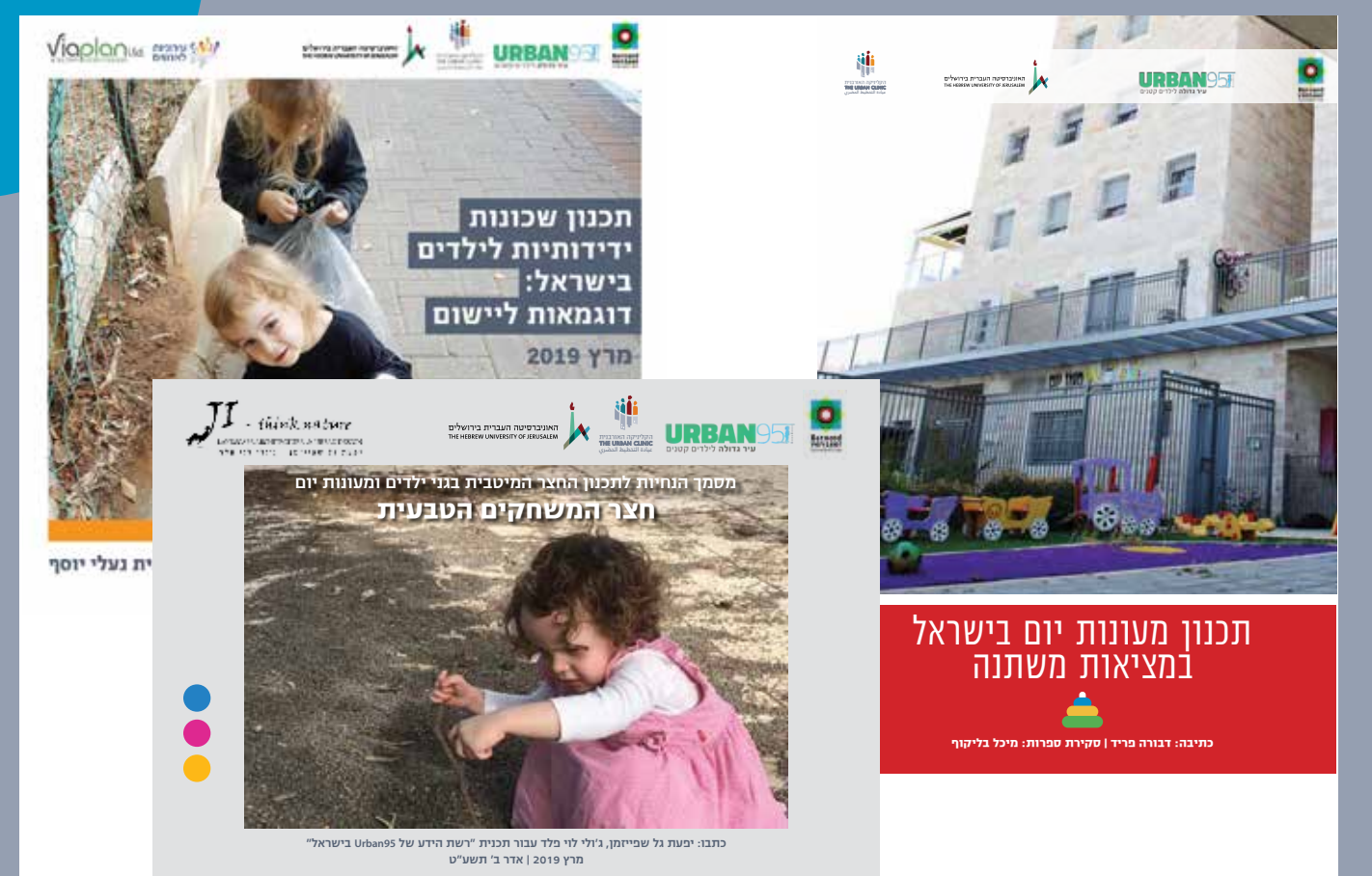
פרסום עם פרופ' ארזה צ'רצמן: סקירת מצב והמלצות לשיפור הטמעת שיקולים חברתיים בתכנון בישראל
Publication with recommendations for enhancing social considerations in spatial planning in Israel



הערכת מגרשי משחקים מנקודת מבט של פעוטות: פרסום וכלי מעשי
Evaluating Playgrounds for Infants and Toddlers: Publication and Action Tool



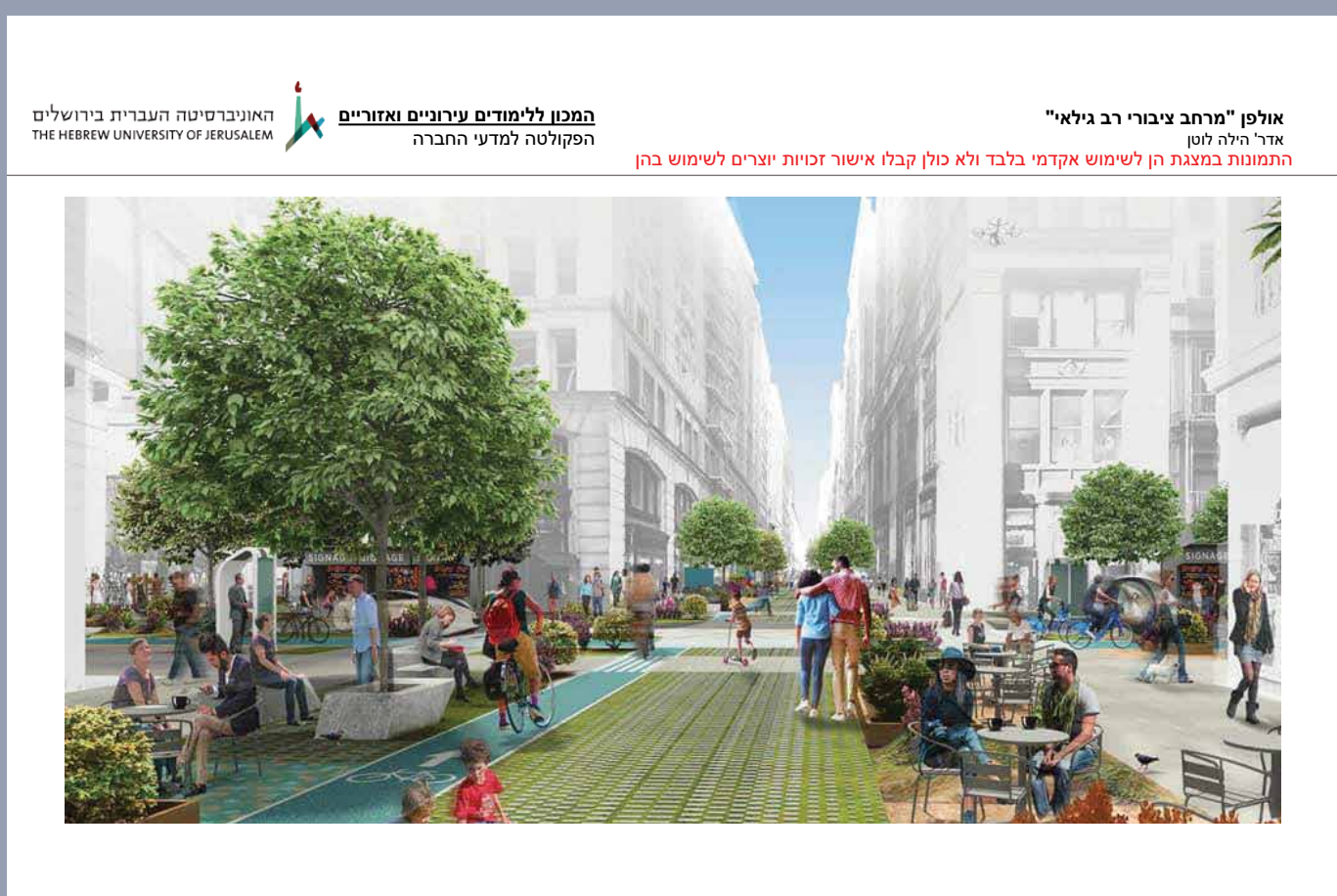
מתודולוגיה לפרויקט רשת הידע של אורבן 95 בישראל
עם רשויות מקומיות ומשרדי ממשלה
Urban 95 Peer Learning Network: Methodology



פרסומים בעקבות פרויקט רשת הידע של אורבן 95 בישראל:
עקרונות לתכנון שכונות לילדים קטנים,
תכנון מעונות יום, והנחיות לתכנון חצרות טבעיות
Urban 95 Publications: Principles for child-friendly neighborhood planning, nature years and daycare centers



קורס התמחות בתכנון חברתי עם ליזוי אקדמי ומעשי
Internship Course in Social Aspects of Planning, 20 MA students annually



אולפן תואר שני בתכנון המרחב הציבורי לגיל השלישי ופעוטות: הילה לוסן
MA studio on designing public space for multi-ages



קורס תואר שני לתכנון עירוני מותאם לילדים קטנים, גישה מקוונת לכל חומרי הקורס באנגלית ובעברית
MA course on child-friendly cities open access online materials in English are an international resource

האוניברסיטה העברית ומזרח ירושלים

Hebrew University and East Jerusalem الجامعة العبرية وشرقي القدس

Palestinian students from East Jerusalem are enrolling in Hebrew University in rapidly increasing numbers, alongside major increases in Israeli funding for education, employment and infrastructure in East Jerusalem. The Urban Clinic leads a tuition-scholarship program and internships with East Jerusalem students in urban planning, alongside other University professional and outreach programs in fields including law, social work and the business school. The University role extends also to informal education, awareness and dialogue, and access to University infrastructure.

في السنوات الأخيرة ازدادت أعداد الطلاب الفلسطينيين في شرقي القدس الذين يدرسون في الجامعة، وبالمقابل ازدادت بشكل ملحوظ الميزانيات العامة المخصصة للتعليم، للتوظيف وللبنى التحتية في شرقي القدس. التواصل بين الجامعة وشرقي القدس يتم خارج المجال الأكاديمي المتعارف عليه. في البرامج الأكاديمية ذات الجوانب العملية (مثل التخطيط الحضري، العمل الاجتماعي، القانون، إدارة الأعمال وغيرها) ثمة إمكانية للانخراط في برامج تخصص، تدريب وتعاون متبادل. علاوة على هذه البرامج، تلعب الجامعة دورًا في تعزيز التعليم غير المنهجي وزيادة الوعي والحوار، وجعل مرافق الجامعة في متناول الجميع

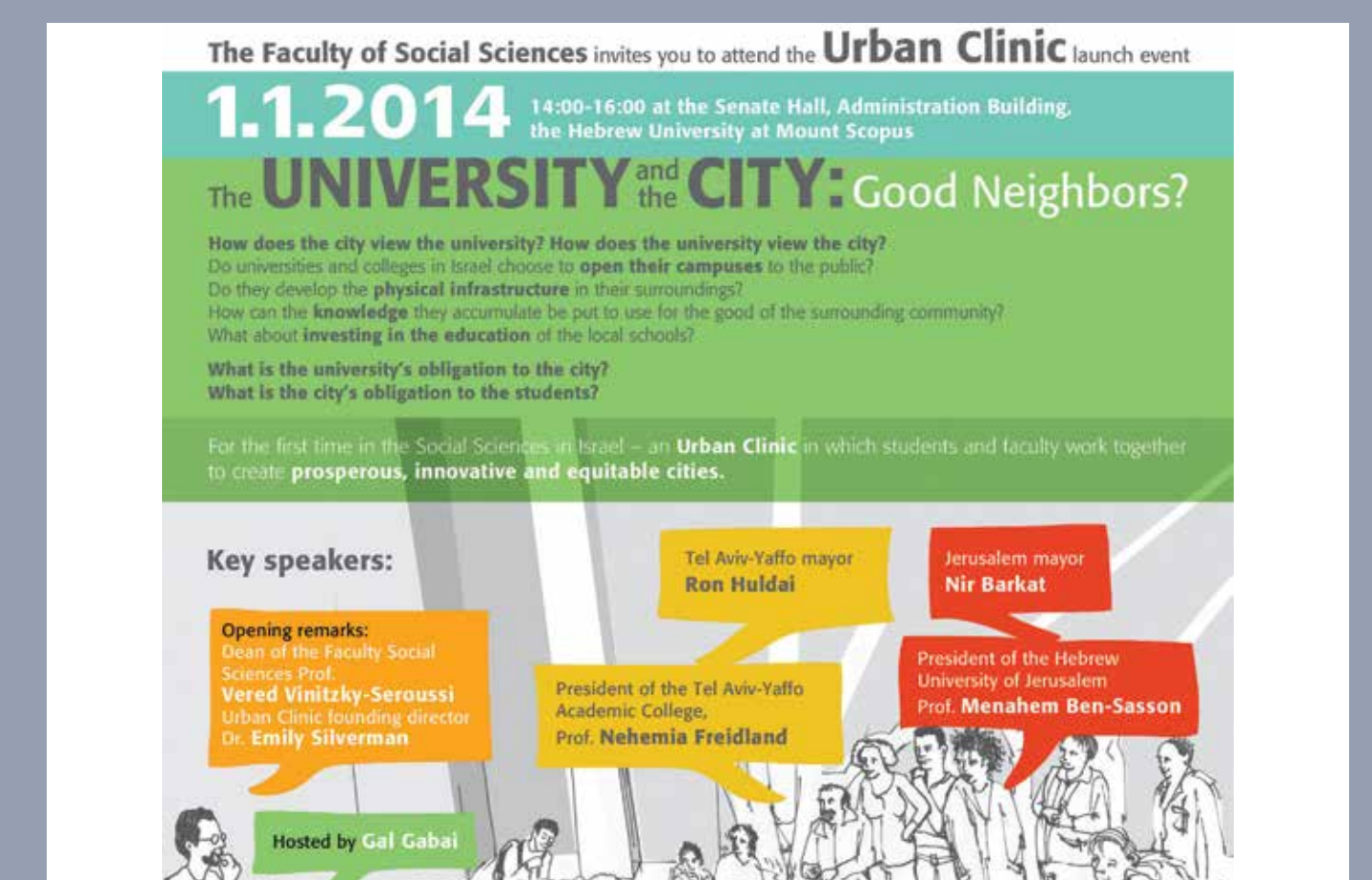
בשנים האחרונות גדלה מאוד כמות הסטודנטים הפלסטינים ממזרח ירושלים הלומדים באוניברסיטה, ובמקביל גדלו מאוד התקציבים הציבוריים לחינוך, תעסוקה ותשתיות לטובת מזרח העיר. הממשק האפשרי בין האוניברסיטה ומזרח העיר מתקיים מעבר לתחום האקדמיים הקלאסיים. בתכניות אקדמיות בעלות היבטים מעשיים (כמו תכנון עירוני, עבודה סוציאלית, משפטים, מינהל עסקים ועוד), גלום פוטנציאל לתכניות התמחות, הכשרה ושיתופי פעולה. מעבר לתכניות אלה לאוניברסיטה יש תפקיד בקידום חינוך לא פורמלי, מודעות ודיאלוג, והנגשת מתקני האוניברסיטה לכלל הציבור.



סיורי שישי: סיורים על דילמות חברתיות בתכנון, בהנחיית מתכננים קהילתיים וירושלמים ובהשתתפות ציבור וסטודנטים
Friday walks: Guided walks on social aspects of urban planning with Jerusalem community planners, students and professionals



קול קורא למלגאים פלסטיניים ללימוד תואר שני בתכנון עירוני
Call for Palestinian student scholarships in urban planning



כנס השקה של הקליניקה האורבנית: האוניברסיטה שכנה טובה?
Urban Clinic Launch: The University as a Good Neighbor?



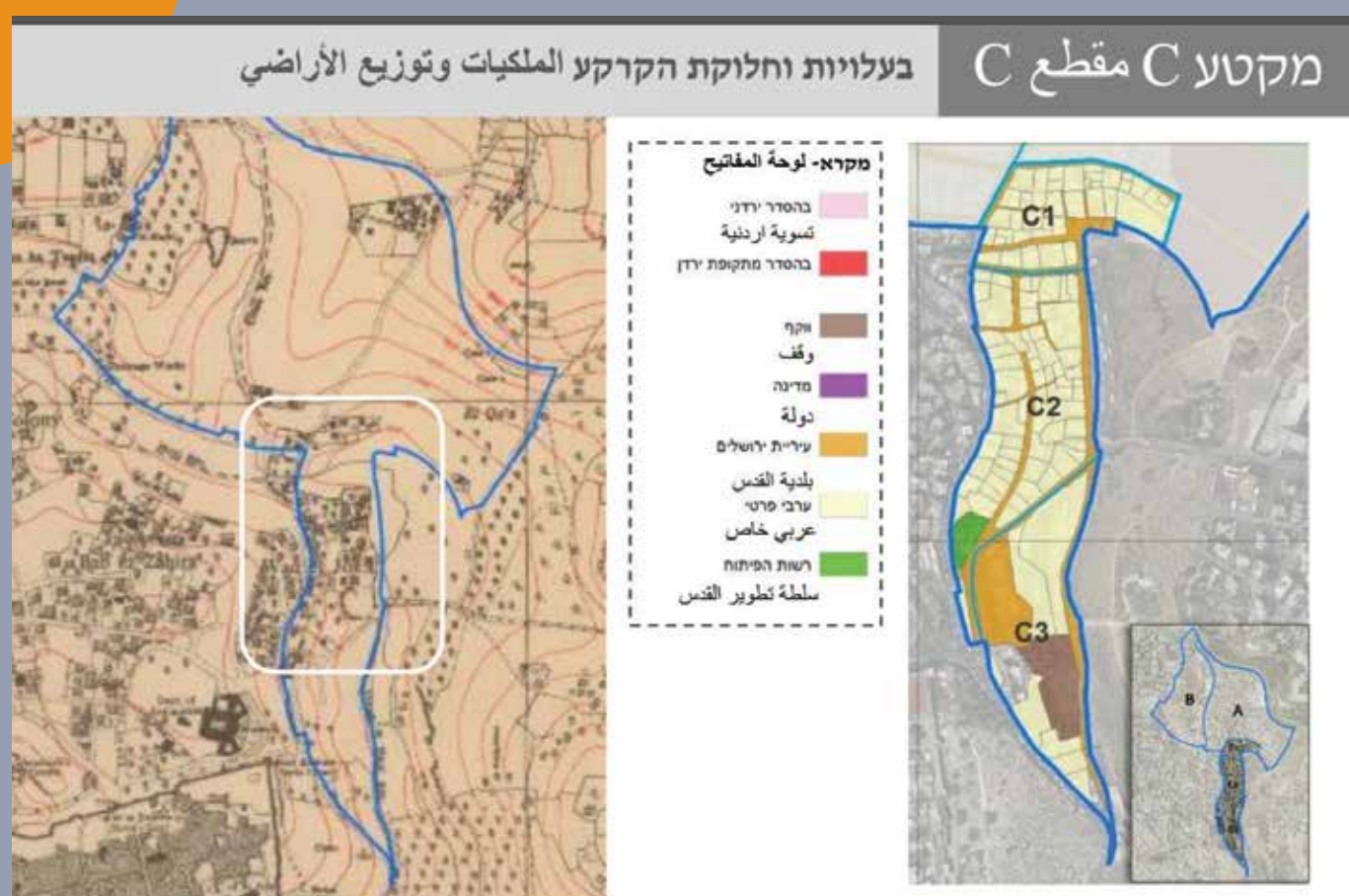
התמחות גלוקל: תכנון ב"ס חדש עם בנות ממזרח ירושלים
Designing a new high-school with East Jerusalem girls: GLOCAL internship



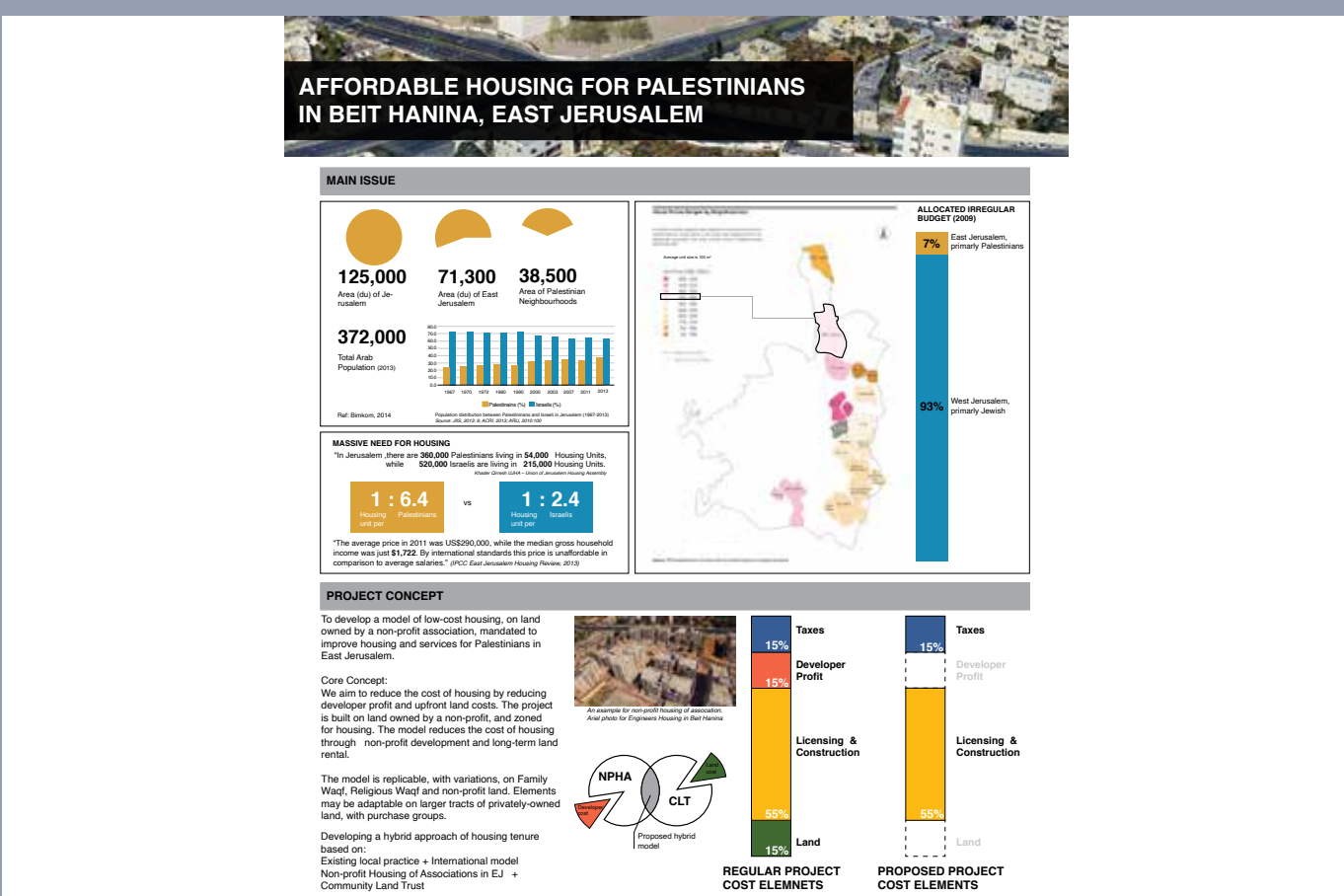
'מבצעים' פליסמייקינג במזרח ירושלים' בהובלת חברת עדן
Placemaking Projects in East Jerusalem with Jerusalem Center City Development Corporation



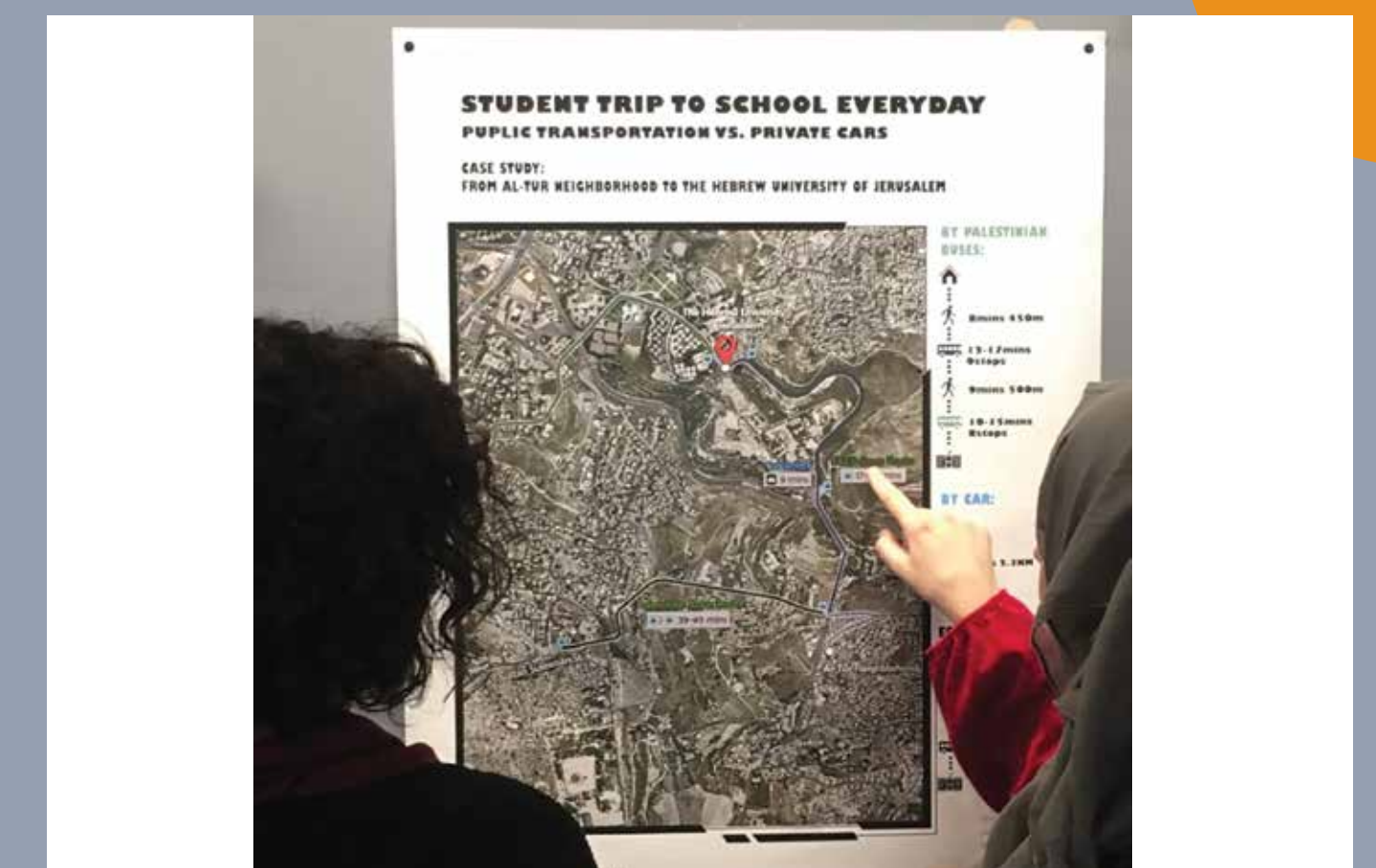
יוזמה של מלגאית בקליניקה האורבנית: 6 מפגשים עם תלמידי תיכון על המרחב הציבורי בשכונות
Initiative by Urban Clinic Scholarship Student: Teaching East Jerusalem highschool students about urban planning and public space - 6 sessions



קורס תואר שני על מזרח ירושלים בהובלת מכון ירושלים למחקרי מדיניות
MA course on East Jerusalem, led by the Jerusalem Institute for Policy Research



קורס התמחות: הזדמנויות לדיור בר השגה במזרח ירושלים
Internship Course: Opportunities for Affordable Housing in East Jerusalem



הפלטפורמה למתכננים במזרח הירושלים, בשיתוף עם אגף תכנון עיריית ירושלים
כ 90 אנשי מקצוע, 4 ימי החלפת ידע ורעיונות
The Platform for Planners in East Jerusalem, with the Jerusalem municipal planning department: 90 professionals in four days of knowledge exchange

מחקר ולמידה מפרקטיקות של אורבניזם חברתי בארץ ובעולם

Research and learning on Social Urbanism, locally and internationally

الأبحاث والتعلم من تجارب التّحضر الاجتماعيّ في البلاد والعالم

The web is flooded with 'good practice' urban models and manuals, and cities are copying from one another at hyper speeds. But local context matters, and translation requires careful attention to local culture, politics and institutions. The Urban Clinic partners with national and local government, civil society and professionals to evaluate the adaptation of international practices for Israel, expand opportunities for practical internships with academic guidance, and the theoretical contributions of Israeli local knowledge and practice.

النماذج والمشاريع الحضريّة تجوب العالم بوتيرة فائقة السرعة، والمدن تتبنى هذه المشاريع دون توقّف. التّعلّم من التّجارب التي كانت في الأماكن الأخرى يساهم كثيرًا في تطوير وجهات نظر محفزة لمواجهة تحديات العمق. ومع ذلك، فإن استيعاب الأفكار داخل النظام الحضريّ يتطلب تفكيرًا شاملاً بالثقافة والسياسة والهياكل المشاركة في العملية وكذلك بالسّكان. للأكاديميا دور مهم في العملية، فالبحث الأكاديميّ المشترك مع المؤسسات البلدية ومع المنظمات المعنية بالتغيير الاجتماعيّ ومع سكان محليّين ومن خارج البلاد يمكن من الإجابة عن أسئلة مثل: ما هي الأفكار المحبّذ استيرادها إلى إسرائيل؟ كيف يمكن ملاءمتها للمجتمع؟ وأي التجارب المحليّة يمكن أن تناسب أماكن أخرى في العالم.

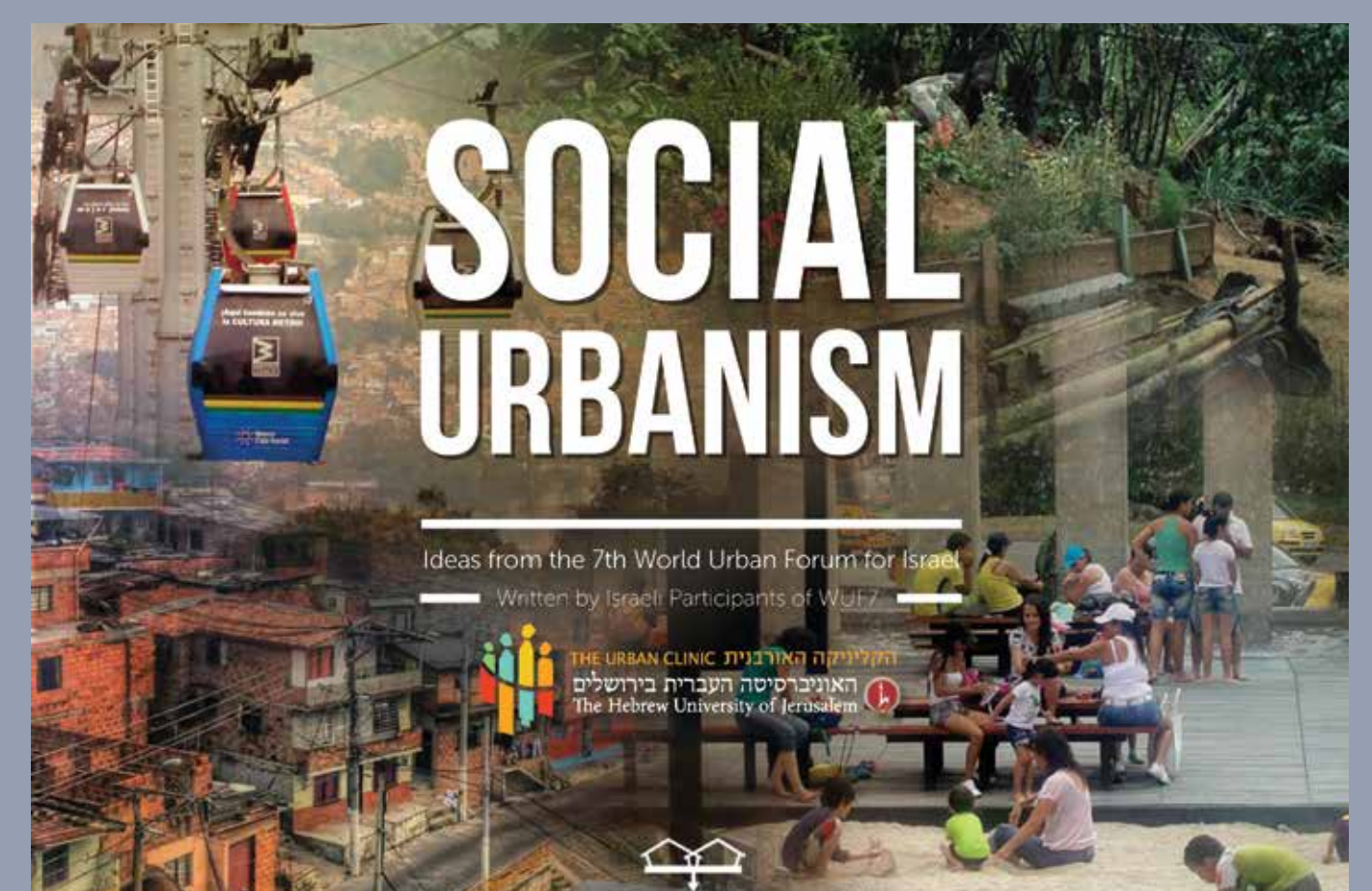
מודלים ופרויקטים אורבנים משייטים בעולם בקצב מסחרר וערים מאמצות אותם השכם והערב. ללמידה ממקומות אחרים יש פוטנציאל אדיר בהבאת נקודות מבט מרעננות לאתגרי עומק. עם זאת, הפנמת הרעיונות בתוך המערכת העירונית מצריכה מחשבה מקיפה על התרבות, הפוליטיקה הגופים המעורבים בתהליך והתושבים. לאקדמיה יש תפקיד חשוב בתהליך. מחקר אקדמי בשותפות גופים עירוניים, ארגונים לשינוי חברתי ותושבים מהארץ ומחו"ל מאפשר להשיב על שאלות כמו: אילו רעיונות כדי לייבא לישראל? איך נכון לתרגם אותם? ומה מהניסיון המקומי רלוונטי למקומות נוספים בעולם.



הקליניקה האורבנית מארחת משלחת סטודנטים מאוניברסיטת טורונטו
Hosting student delegation from University of Toronto



ועידת עכו לעירוניות בעקבות WUF
Co-organizing the first Israel Urban Forum in Acco



פרסום בעקבות משלחת ישראלית ל World Urban Forum 7 לעיר מדיין בקולומביה
Publication drawn from Israeli delegation to the World Urban Forum 7 in Medellin Colombia



Scholars as bridge builders: ארבעים חוקרים מניו יורק וישראל, שלושה ימים בירושלים מתבוננים על פרקטיקות ומדיניות של צדק עירוני
Scholars as bridge builders: eight senior academics from NYC and thirty Israelis, three days, investigating urban justice in Jerusalem



קבוצת מחקר ופעולה: ערים, מגוון וצדק מרחבי. ארבעים חוקרים צעירים ממגוון מוסדות ודיסציפלינות מתנסים במחקר משנה מציאות
Engaged Scholars: Cities, Diversity and Spatial Justice research group



צוות הקליניקה האורבנית בסיום מרחב ציבורי ומגוון חברתי בטורונטו
Urban Clinic study tour with Toronto: diversity and public spaces



פיתוח קורס על ערים טובות לילדים קטנים עם חוקרים בין לאומיים באיסטנבול
Developing an open-source course on Child-Friendly Cities with international researchers in Istanbul



תכנית מוליס להתמחויות בפיתוח קהילתי והתחדשות עירונית: סטודנטים לתואר שני
Moellis Fellowships in Community Development and Urban Regeneration



פלייסמייקינג אירופה בישראל: סדנה ראשונה בנצרת, והרצאות בירושלים, תל אביב ואילת
Placemaking Europe comes to Israel: workshop in Nazereth and lectures in Jerusalem, Tel Aviv and Eilat